

**РЕАЛІЗАЦІЯ ВИХОВАТЕЛЯМИ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ ПЕДАГОГІВ-ГУМАНІСТІВ ЩОДО ВИХОВАННЯ ПОВАГИ
ДО БАТЬКІВ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ**

Н.Заяц, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: І.М.Лапишина, кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

**IMPLEMENTATION BY THE PRESCHOOL EDUCATORS THE CREATIVE
HERITAGE OF HUMAN PEDAGOGES WITH REGARD TO UPBRINGING THE
RESPECT FOR PARENTS OF SENIOR PRESCHOOLERS**

N.Zaiats, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. Автор досліджує творчий досвід виховання поваги у старших дошкільників в дошкільних закладах освіти. Предмет дослідження – сучасні прийоми виховання любові до найближчих людей – матері й батька. Вивчається питання формування у дітей почуття обов'язку перед батьками.

Ключові слова: дошкільна освіта, патріотичне виховання, повага до матері й батька, формування поняття родина.

Abstract. The author examines the creative experience of upbringing respect of senior preschool children in preschool education institutions. Subject of research is modern methods of upbringing of love to the closest people – mother and father. We study The question of the forming children's sense of duty to parents is studied.

Keywords: preschool education, patriotic upbringing, respect for mother and father, the forming the concept «family».

Виховувати дитину – велике мистецтво, оскільки сам процес виховання – безперервна робота серця, розуму і волі батьків. Саме батьки є головним фактором в особистісному розвитку своєї дитини, адже вони найчастіше спілкуються з ними. Батькам щоденно доводиться шукати шляхи підходу до дітей, думати над вирішенням багатьох конкретних життєвих ситуацій. У повсякденному спілкуванні з батьками дитина вчиться пізнавати світ, брати приклад із них, набуває життєвого досвіду, засвоює правила соціальної поведінки.

Вагомий внесок у теорію та практику виховання дітей у сім'ї зробив В.Сухомлинський, який розглядав сім'ю як головний осередок, де з покоління в покоління передаються моральні цінності людства. Першоосновою морального виховання педагог-гуманіст вважав взаємостосунки між батьками, повагу та увагу до старших у сім'ї. Цим проблемам присвячено цілий ряд науково-педагогічних праць: «Батьківська педагогіка», «Як виховати справжню людину», «Сто порад учителям», «Серце віддаю дітям», «Моральні цінності сім'ї» та інші.

Аналізуючи праці В.Сухомлинського, робимо висновок, що вчений систематично підіймав проблему формування у дітей поваги та любові до своїх батьків. Найбільшою помилкою батьків вважав невміння любити власних дітей: «Люблячи своїх дітей, вчіть їх любити вас; не навчите – будете плакати на старість» [1, 98]. Істинність даного твердження ґрунтується на засадах гуманістичного підходу у вихованні, зокрема на пріоритетах суб'єкт-суб'єктних відносин, коли істинне почуття любові до дітей з боку батьків трансформується у відповідне ставлення дітей до своїх батьків. Педагог наголошував на тому, що повага, шанобливе ставлення до дорослих та батьків – це перш за все копітка праця сім'ї та суспільства, процес цілеспрямованого виховання з цілим комплексом методів, умов та засобів формування позитивних моральних якостей по відношенню до батьків.

«Виховуючи шану та повагу до дорослих та батьків, треба вчити дітей бути добрими дітьми своїх батьків», – дане твердження В. Сухомлинський тлумачив як прагнення дитини приносити в сім'ю мир та спокій; а радість і щастя батьків має стати головним прагненням дитини.

Одним із найвагоміших методів виховання шанобливого ставлення та поваги В.О.Сухомлинський вважав практичні дії дитини, яка в колі сім'ї повинна мати можливість виявляти свою турботу, співчуття, співпереживання. Саме тому він виділяв одним із вагоміших аспектів сімейного життя духовну співучасть дитини в усіх справах, які вершаться людиною для людини, будучи переконаним, що шана як моральна якість здатна розвинути і сформуватися лише в процесі людського спілкування. Важливим засобом успішного формування шанобливого ставлення до дорослих В. Сухомлинський відзначав приклад дорослих: повагу до батьків дитина виявить тоді, коли між батьками побачить цілковиту дружбу, любов, повагу і взаємну підтримку; шанобливі стосунки між членами сім'ї – запорука виховання дітей чуйними, доброзичливими, шанобливими по відношенню до дорослих.

Педагог був певен, що коли батько разом з дітьми створює культ матері, а мати також разом з дітьми – культ батька, тоді діти переконуючись, що батьки поважають і люблять один одного, повсякчас турбуються один про одного, самі виявлятимуть ці почуття до старших. Гіпертрофована любов до дітей, коли батьки всю любов віддають дітям, при цьому не бачать інших людей може мати, за переконанням вченого, негативні наслідки.

У сім'ї однаково важлива роль належить як батькові, так і матері. Про силу виховного впливу батьків красномовно говорять українські народні прислів'я й приказки: «Який куш, така й хворостина, який батько, така й дитина», «Які мамо й тато, таке й дитятко» - слова батька та матері для дитини має авторитетне значення.

Батькам потрібно пам'ятати, що виховання – це творчий пошук, який не терпить бездумності та поспішних рішень. Уміння розуміти дитину, її стан і мотиви поведінки дозволяють найбільш правильно визначати відповідний підхід до неї. У будь-яких складних педагогічних ситуаціях батьки повинні рахуватися з почуттям маленької людини, бачити в ній особистість, прагнути до взаєморозуміння, яке побудоване на повазі й довірі справедливості в оцінці вчинків дітей, у своїх вимогах залишатися завжди доброзичливим. Часто кажуть: «Діти – дзеркало батьків», або «які батьки, такі й діти», «Яблуко не далеко падає від яблуні». Звідси й висновок: все, що ми бачимо в дитині, вона переймає в першу чергу від батьків. «Ваша власна поведінка, — писав А. Макаренко, звертаючись до батьків, — вирішальна річ. Не думайте, що ви виховуєте дитину тільки тоді, коли з нею розмовляєте, або повчаєте її, або наказуєте їй. Ви виховуєте її в кожен момент вашого життя, навіть тоді, коли вас немає вдома. Для виховання потрібно не багато часу, а мудре використання кожної миті» [3, 71].

Батьки повинні багато уваги приділяти моральному вихованню дітей, оскільки в повсякденному житті постійно й неминуче виникають різноманітні проблеми, пов'язані з поведінням, взаєминами між людьми. Саме в родині діти головним чином осягають абетку моральності, засвоюють, що таке добре й що таке погано, учаться проявляти доброзичливість до людей, надавати посильну допомогу. У міру дорослішання дитини моральні вимоги до неї значно зростають і заглиблюються. Моральне виховання в родині – це формування любові до рідного краю, своїй Батьківщині, гуманності, почуття товариства, чесності, справедливості, відповідальності. І тут відіграють більшу роль не тільки спеціальні бесіди й роз'яснення, скільки організація всього життя дитини відповідно до принципів загальнолюдської моралі, повсякденна практика належного поведіння.

В дошкільних закладах вихователі проводять ряд виховних, морально-етичних бесід, тематичні заняття. Залучають дітей до спільної праці, адже через працю прищеплюють повагу, шанобливе ставлення до праці батьків. В дошкільному закладі проводять родинні свята, наприклад: «Ой роде наш красний, роде наш прекрасний!» Під час проведення таких свят вихователі формують у дітей поняття про родину, рід, український народ, виховують любов до найближчих і найрідніших людей - матері й батька.

У ЗДО дитина навчається, як жити в суспільстві. Але саме родина вводить дитину в світ соціальних відносин, формує ставлення до оточуючих, певні моральні цінності. Для

повноцінного життя дуже важливо, щоб духовні потреби між членами родини були близькими. Втрата духовності рівнозначна втраті людяності. Є батьки, які знімають з себе відповідальність за її навчання і виховання, перекладаючи всі турботи в цій важливій і важкій справі повністю на педагогів дошкільного закладу. Але треба пам'ятати, щоб полетіти, у дитини має бути два крила – сім'я і дитячий заклад. Безперечно, дитяча установа виконує вирішальну роль у засвоєнні дітьми систематичних знань, умінь і навичок. Вихователь веде дитину від незнання до знання. Але здобувати, закріплювати знання треба не тільки в дитячому закладі освіти, а й вдома. Батьки можуть зробити дуже багато.

Правильне сімейне виховання – це той благодатний ґрунт, на який педагог буде сіяти добре, розумне, вічне.

Багатовіковий досвід виховання дітей у сім'ї дає підстави виділити певні правила, дотримання яких сприятиме оптимізації виховного процесу. Ось деякі, на яких наголошують творчі вихователі:

1. Люби свою дитину! Радій її присутності, сприймай її такою, яка вона є, не ображай її, не принижуй, не підривай її впевненості в собі, не піддавай її несправедливому покаранню, не відмовляй їй у твоїй довірі, дай їй підстави любити тебе.

2. Постійно вдавайся до похвали дитини за її правильні вчинки. Цим ти спонукуєш її до активної дії. Пам'ятай: «Боги і діти живуть там, де їх хвалять».

3. Охороняй свою дитину від негативних фізичних і моральних впливів.

4. Створи у сім'ї моральний затишок. Хай сімейне вогнище буде джерелом спокою, радощів, поваги, справедливості й захищеності.

Вихователі ЗДО № 65 м. Кропивницький Семенець Т.О. та Хромова Г.В. рекомендують батькам тест, за допомогою якого батьки можуть дізнатися про оптимальні взаємостосунки з дитиною.

Тест «Мистецтво жити з дітьми»

1. Чи вважаєте ви, що у вашій родині є взаємопорозуміння з дітьми?
2. Чи говорять із вами діти відверто, чи радяться з вами щодо особистих справ?
3. Чи цікавляться вони вашою роботою?
4. Чи знаєте ви друзів ваших дітей?
5. Чи бувають вони у вас вдома?
6. Чи беруть участь діти разом з вами у господарських турботах?
7. Чи є у вас спільні заняття, захоплення?
8. Чи перевіряєте ви, як вони виконали завдання?
9. Чи беруть діти участь у підготовці до сімейних справ?
10. Чи хочуть діти, щоб у дитячі свята ви були разом з ними?
11. Чи обговорюєте ви з дітьми прочитані книжки?
12. Чи обговорюєте разом телевізійні передачі?
13. Чи буваєте ви разом у кінотеатрах, музеях, на концертах?
14. Чи часто гуляєте з дітьми?
15. Чи віддаєте перевагу відпустці, проведеній разом з дітьми?

За кожне «так» зараховується 2 бали, за «інколи» - 1 бал, за «ні» - 0 балів.

Понад 20 балів – дуже хороший результат, від 10 до 20 балів – задовільний, але є, над чим замислитися. Менше 10 балів – сигнал про те, що взаємини з дитиною потребують серйозного аналізу і корекції. Можливо знадобиться порада психолога.

Отже, батькам радять піднімати себе в очах своїх дітей тим, що діти бачитимуть: вищим сенсом життя батьків є засів того зерна, з якого виростає буйна парость людського щастя.

Батьки виховувати дітей повинні передусім красою своїх взаємостосунків. Справжня краса взаємостосунків чоловіка й дружини, батька й матері полягає в тому, щоб взаємно творити красу – чоловік творить красу дружини, а дружина – красу чоловіка. Високу мету свого життя треба вбачати в тому, щоб спілкування було постійним, невпинним, духовним удосконаленням, щоб сьогодні вони були кращими, ніж учора.

Список використаних джерел:

1. Сухомлинский В. А. О воспитании / В. А. Сухомлинский. – М.: Политиздат, 1973. – 272 с.
2. Ващенко Г. Виховання пошани до батьків і старших / Г.Ващенко // Вибрані педагогічні твори. – Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження». 1997. – С. 128-141.
3. Макаренко А.С. Книга для родителей. / А.С.Макаренко. - М.: Педагогика,1988. – 156 с.
4. Сухомлинський В. Моральні цінності сім'ї / В.О.Сухомлинський // Вибрані твори: В п'яти томах. – К.: Рад. школа, 1977. – Т.5. – С. 343-347.

ВПЛИВ СПОВИВАННЯ НА РОЗВИТОК СЕНСОРНОГО ІНТЕЛЕКТУ МАЛЮКІВ

К.Л.Крутій, доктор педагогічних наук, професор

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

THE INFLUENCE OF SWADDLING ON THE DEVELOPMENT OF SENSORY INTELLIGENCE OF BABIES

*K.L.Krytiy, Doctor of Pedagogical Sciences (PhD in Sciences), Professor
Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)*

***Анотація.** У статті проаналізовано традиційні та сучасні підходи до сповивання новонароджених дітей, показано взаємозв'язок широкого сповивання і розвитку сенсорних відчуттів новонародженого. Автором запропоновано робоче визначення сенсорного інтелекту дитини. Уточнено шляхи розвитку сенсорного інтелекту через можливість розширення фізіологічного простору і сенсорної інтеграції малюка.*

***Ключові слова:** сенсорний інтелект, широке сповивання, новонароджена дитина.*

***Abstract.** The article analyzes traditional and modern approaches to swaddling newborn babies and shows the relationship between wide swaddling and the development of sensory sensations of the newborn. The author proposed a definition of the sensory intelligence of the child. The ways of development of sensory intelligence through the possibility of expanding the physiological space and sensory integration of the baby are specified.*

***Key words:** sensory intelligence, wide swaddling, newborn baby.*

«Яке є змалку, таке й до останку. Яке в сповитку, таке й до віку!». Українське народне прислів'я влучно визначає пріоритети та межі батьківського втручання в психофізіологічний простір малюка.

Якщо уважно вчитатися в кожне речення, не розриваючи закладеного смислу на частини, стає зрозуміло вся глибина та мудрість народу, який так тонко висловився щодо майбуття новонародженої особистості. Отже, сповивання дитини, як культурологічний спадок, дає можливість відслідковувати паралелі між минувиною та сучасністю. Звичаї та традиції тугого сповивання немовлят часто-густо опиняється в центрі уваги фахівців різних наук: неонатологів, педіатрів, психологів, етнографів, культурологів та антропологів. Поки педіатри сперечаються про шкоду і користь тугого сповивання для формування скелета дитини та її рухів, психологи і психоаналітики шукають зв'язок між процесом сповивання дитини та формуванням її психіки і особистісних особливостей. Так, на думку видатного психоаналітика Е. Еріксона «... сповивання підпадає під рубрику тих питань виховання дитини, які повинні мати суттєве відношення до образу світу цілісної культури» [11, 182]. Якщо фахівці суміжних наук ламають списи щодо тугого сповивання, то, на жаль, педагоги поки що не вбачають у цьому проблеми і не виявляють зацікавленості в тому, а як же ж сповивали батьки дитину, яка зараз є вихованцем групи дитячого садочка.

Традиція сповивати новонароджених дітей сягає корінням в глибоке минуле - малюка туго замотували в довгі, вузькі смуги тканини - сповивальники. Вважалося, що дитина буде спокійною, а коли підросте, стане гарною і стрункою, а чим тугіше було сповивання, тим краще для дитини!

Нагадаємо, що Марко Грушевський у книзі «Дитина у звичаях і віруваннях українського народу» зауважує, що після народження «у пелюшечці, ще не сповите, бо його